

ANTHONY
HOROWITZ

Moriartis

„ŠILKO RŪMŲ“ AUTORIAUS KNYGA

ŠERLOKO HOLMSO EPOCHA TĘSIASI

TYTO ALBA

ANTHONY
HOROWITZ

Moriartis

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
Rasa Drazdauskienė

VILNIUS 2016

UDK 821.111-31
Ho-262

Anthony HOROWITZ
MORIARTY
Orion Books, London, 2014

Copyright © 2014 by Anthony Horowitz
Published by arrangement with The Orion Publishing Group Limited
© Rasa Drazdauskienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2016
© „Tyto alba“, 2016

ISBN 978-609-466-144-0

Londono Times, 1891 m. balandžio 24 d.

HAIGEITE RASTAS LAVONAS

Policija negali paaiškinti ypač žvėriškos žmogžudystės, įvykdytos netoli Mertonos skersgatvio ramiame ir niekuo nepasizyminčiame Haigeito rajone, priežasčių. Velionis, kiek vyresnis negu dvidešimties metų vyras, nužudytas šūviu į galvą, bet policiją labiausiai sdomino tai, kad jo rankos prieš nužudant buvo surištos. Bylą tiriantis inspektorius D. Lestreidas linkęs manyti, kad tokiu pasibaisėtiniu būdu buvo įvykdyta mirties bausmė; įvykis gali būti susijęs su neseniais neramumais Londono gatvėse. Nustatyta nužudytojo tapatybė: tai amerikietis Džonatanas Pilgrimas, kuris buvo apsistojęs privačiame Meifero klube ir kuris tikriausiai atvyko į Britanijos sostinę verslo reikalais. Skotland Jardas kreipėsi į Amerikos atstovybę, tačiau kol kas nepavyko nustatyti velionio gyvenamosios vietos, ir gali praeiti dar kelios savaitės, kol atsilieps jo artimieji. Tyrimas tęsiamas.

PIRMAS

Reichenbacho krioklys

Ar kas nors iš tiesų tiki tuo, kas įvyko prie Reichenbacho krioklio? Apie tai daug prirašyta, bet man atrodo, kad visiems pasakojimams kažko trūksta – pavyzdžiui, tiesos. Imkime kad ir *Journal de Genève* ir agentūros *Reuters* pranešimus. Perskaičiau juos nuo pradžios iki galo – nelengva užduotis, nes abu parašyti nepakeliamai sausa anglų kalba, būdinga daugeliui Europos leidinių, tarsi jie praneštų apie įvykius tik todėl, kad taip elgtis privalo, o ne dėl to, kad jiems patiems įdomu sužinoti naujienas. Ir ką gi jie man papasakojo? Kad Šerlokas Holmsas ten susitiko su savo didžiausiu priešu, profesoriumi Džeimsu Moriarčiu, apie kurio egzistavimą visuomenė išgirdo tik dabar, ir kad abu susitikimo dalyviai žuvo. Iš to, su koku įkarščiu garbieji leidiniai aprašė šį nutikimą, būtų galėjęs pagalvoti, jog rašo apie automobilio avariją. Nuobodžios buvo net antraštės.

Bet labiausiai mane trikdo daktaro Džono Votsono pasakojimas. Jis aprašė visą nutikimą žurnale *Strand* – pradėjo nuo 1891 m. balandžio 24 d. vakaro, kai į jo priimamojo duris kažkas pasibeldė, toliau smulkiai apsakė kelionę į Šveicariją. Aš pats esu karščiausias šio didžiojo detektyvo nuotykių, tyrimų,

atsiminimų ir užrašų kronikininko gerbėjas. Sėdu prie savo *Remington 2* patobulinto modelio rašomosios mašinelės (be abejo, tai amerikiečių išradimas) ir pradedu didį darbą, puikiai suvokdamas, kad neįstengsiu prilygti jam nei tikslumu, nei gebėjimu įdomiai pasakoti kaip jis iki pat pabaigos. Bet negaliu savęs neklausti: kaip čia nutiko, kad jis viską suprato taip neteisingai? Kaip galėjo nepastebėti netikslumų, kurie būtų iškart kritę į akis net bukiausiam policijos komisarui? Robertas Pinkertonas sakydavo, kad melagystė – tai tarsi negyvas kojotas. Juo ilgiau ji paliekama gulėti, juo stipriau dvokia. Jis pirmas būtų pastebėjęs, kad nuo visos šitos Reichenbacho krioklio istorijos sklinda negeras kvapas.

Prašau man atleisti, jei šiek tiek persistengiu, bet mano pasakojimas – šis pasakojimas – prasideda nuo Reichenbacho krioklio ir bus beprasmis, jei pirmiausia nuodugniai neišdėstysiu visų faktų. Kas aš toks? Kad žinotumėte, su kuo susidėjote, prisistatau: vadinuosi Frederikas Čeisas, esu Pinkertono agentūros Niujorke vyresnysis tyrėjas, lankiausi Europoje pirmą – ir tikriausiai paskutinį – kartą gyvenime. Kaip aš atrodau? Na, niekam nebūtų lengva apibūdinti savo išvaizdą, bet pasakysiu atvirai: negalėčiau savęs pavadinti gražiu. Mano plaukai juodi, akys neryškios rudos spalvos. Esu lieso sudėjimo ir nors dar tik peržengęs keturiasdešimt, jau sukumpęs nuo gyvenimo pasiūtų rūpesčių. Esu nevedęs ir kartais nerimauju, kad tai matyti iš mano drabužių, kurie galbūt kiek pernelyg nudėvėti. Jei kambaryje būtų tuzinas žmonių, aš prakalbėčiau paskutinis iš jų. Tokia jau mano prigimtis.

Buvau Reichenbache praėjus penkioms dienoms po susirėmimo, visame pasaulyje išgarsėjusio kaip „paskutinė Šerloko

Holmsa byla“. Taip, dabar mes žinome, kad ji anaipol nebuvo paskutinė, bet vis tiek, sakyčiau, liko nemažai neatsakytų klausimų.

Na, gerai. Pradėkime nuo pradžių.

Šerlokas Holmsas, didžiausias iš visų kada nors gyvenusių detektyvų konsultantų, bėga iš Anglijos, nes jo gyvybei gresia pavojus. Daktaras Votsonas, kuris geriausiai iš visų jį pažįsta ir niekada nėra ištaręs apie jį nepalankaus žodžio, vis dėlto priverstas pripažinti, kad tuo metu Holmsas buvo ne pačios geriausios formos, gerokai išvargintas keblios padėties, kurioje atsidūrė ir kurios nepajėgė suvaldyti. Ar galima jį kaltinti? Tik per vieną rytmetį jis buvo užpultas net tris kartus. Iš pradžių jo vos nesutraišė dviem arkliais kinkytas furgonas, važiuojantis pro šalį Velbeko gatve, vėliau į galvą tik per plauką nepataikė plyta, nukritusi (arba numesta) nuo stogo Viro gatvėje, o paskui, jau prie pat Votsono namo durų, staiga užpuolė ten seniai tykojęs žaliūkas su vėzdu. Ar jis turėjo kokią kitą išeitį?

Taigi, kad turėjo. Įvairių galimybių buvo tiek daug, kad man norom nenorom kyla klausimas, ką gi Holmsas sau galvojo. Žinoma, to beveik nesužinosi iš apsakymų, kuriuos perskaičiau visus iki vieno (ir, jei jums įdomu, nė karto nesugebėjau atspėti, kuo viskas baigsis). Pirmiausia, kodėl jis taip įsitikinęs, kad žemyne bus saugesnis negu gimtinėje? Londonas yra tankiai gyvenamas, knibždėte knibždantis miestas, kurį jis puikiai pažįsta ir kuriame, kaip kartą prisipažino, turi kelis būstus („penkis nedidelius prieglobsčius“, kaip sako Votsonas), apie kuriuos daugiau niekas nežino.

Jis galėtų užsimaskuoti. Tiesą sakant, būtent taip ir pasielgia. Rytojaus dieną Votsonas, atvykęs į Viktorijos stotį, pama-

to besiginčijantį su nešiku seną italą kunigą ir net pasisiūlo jam pagelbėti. Vėliau kunigas įlipa į tą pačią kupė, jie kelias minutes sėdi dviese akis į akį, ir tik tada Votsonas pagaliau jį atpažįsta. Holmsas taip puikiai moka maskuotis, kad laisvai galėjo nugyventi trejus metus apsimetęs italų kunigu, ir niekas nebūtų nieko įtaręs. Jis galėjo užsidaryti Italijos vienuolyne. *Padre Šerlokas...* jo priešai to tikrai nebūtų tikėjęsi. Gal jam net būtų leista laisvalaikiu užsiimti kuriuo nors iš savo mėgstamų užsiėmimų, pavyzdžiui, laikyti bites.

Bet ne, Holmsas galvotrūkčiais leidžiasi į kelionę, atrodo, neturėdamas jokio plano, ir prašo Votsono keliauti drauge. Kam? Net visiškai niekam tikęs nusikaltėlis įstengs suvokti, kad jei vienas iš jų kur nors keliauja, veikiausiai drauge keliaus ir antrasis. Nepamirškime, kad mes kalbame ne apie eilinį nusikaltėlį, o apie savo profesijos meistrą, kurio pats Holmsas bijo ir kuriuo žavisi. Nė akimirkos nepatikėsiu, kad jis neįvertino Moriarcio nuopelnų. Sveikas protas skatina manyti, jog čia žaidžiamas kitas žaidimas.

Šerlokas Holmsas keliauja į Kenterberį, Niuheiveną, Briuselį ir Strasbūrą: kiekvienas jo žingsnis sekamas. Strasbūre jis gauna Londono policijos telegramą, kurioje pranešama, kad visi Moriarcio gaujos nariai suimti. Kaip vėliau paaiškėjo, tai netiesa. Vienam, pačiam svarbiausiam, veikėjui pavyko ištrūkti – nors taip pasakyti tikriausiai nebus tikslu, nes tokiai garsenybei kaip pulkininkas Sebastianas Moranas net negrėse pavojus būti suimtam. Beje, pulkininkas Moranas, taikliausias šaulys Europoje, seniai žinomas Pinkertonų agentūroje. Tiesą pasakius, baigiantis karjerai jį žinojo visos pasaulio teisėsaugos įstaigos. Kadaisė jis pagarsėjo, per savaitę Radžastane

nušovęs vienuolika tigrų: šis laimėjimas apstulbino visus šaučius ir įsiutino visus Karališkosios geografų draugijos narius. Holmsas jį vadino antru pavojingiausiu žmogumi Londone, juo pavojingesniu dėl to, kad vienintelis jo motyvas buvo pinigai. Pavyzdžiui, jis šūviu į galvą nužudė poniją Abigailę Stiuart, labai garbingą našlę, šiai lošiant bridžą Lodere, vien tik tam, kad galėtų sumokėti kortų skolas lošimo klube *Bagatelle*. Keista suvokti, kad kai Holmsas skaitė telegramą, Moranas buvo čia pat, mažiau kaip už šimto metrų, viešbučio terasoje gurkšnojo žolelių arbatą. Na, netrukus jiedu susitiks.

Iš Strasbūro Holmsas patraukia į Ženevą, ten savaitę apžiūrinėja snieguotas kalnų viršukalnes ir dailius Ronos slėnio kaimelius. Votsonas vadina šį laikotarpį „žaviu“; aš panašiomis aplinkybėmis nevarčiau šio žodžio, bet tikriausiai derėtų tik gėrėtis, kaip šie du vyrai, artimi bičiuliai, net tokią valandą sugeba maloniai leisti laiką vienas kito draugijoje. Holmsas gyvybei pavojus tebegresia, tai liudija dar vienas nelaimingas atsitikimas. Einant takeliu palei pat pilkus it plienas Daubenzė ežero vandenį, jo vos nepartrenkia akmuo, atriedėjęs nuo netolimo kalno. Jų vedlys, vietos gyventojas, tvirtina, kad taip būna dažnai, ir aš linkęs juo tikėti. Išnagrinėjau žemėlapius, apskaičiavau atstumus. Kiek suprantu, Holmsas priešas jau spėjo jį gerokai pralenkti ir laukia jo atvykstant. Ir vis dėlto Holmsas yra įsitikinęs, kad tai dar vienas išpuolis, ir visą likusią dieną praleidžia kamuojamas didelio nerimo.

Galiausiai jis pasiekia Meiringeno kaimelį prie Aro upės, kur jiedu su Votsonu apsistoja viešbutyje *Englischer Hof*, laikomame buvusio *Grosvenor* viešbučio Londone padavėjo. Tai jis, Piteris Steileris, pasiūlo Holmsui aplankyti Reichenbacho

krioklį, ir Šveicarijos policija net kurį laiką jį įtaria dirbant Moriarciumi: turbūt niekas geriau neparodytų, kokius tyrimo metodus naudoja Šveicarijos policija. Jei jums įdomi mano nuomonė, tai jie vargiai įstengtų rasti snaigę Alpių ledynuose. Gyvenau tame viešbutyje ir pats apklausiau Steilerį. Maža pasakyti, kad jis niekuo nekaltas. Jis beveik pusprotis, retai iškiša nosį iš savo puodų ir keptuvių karalystės (viešbutį iš tiesų valdo žmona). Steileris net nežinojo, kas per vienas jo garsusis svečias, kol minios žmonių pradėjo plūsti į jo viešbutį, o sužinojęs apie Holmsą žūtį iškart pavadino jo vardu savo gaminamą fondiu.

Suprantama, kad jis pasiūlė aplankyti Reichenbacho krioklį. Būtų buvę labai įtartina, jei to nebūtų padaręs. Krioklys jau seniai pamėgtas turistų ir romantikų. Vasarą abipus samanomis apžėlusio takelio galima rasti gerą pustuzinį dailininkų, mėginančių įamžinti tirpstančius Rozenlauri ledyno vandenis, krintančius į slėnį iš trijų šimtų pėdų aukščio. Bergždziai mėginančių. Toji niūri vieta atrodo kone antgamtiška, jos dvasią įmanoma pagauti gal tik patiems didžiausiems piešėjams ar tapytojams. Niujorke man teko matyti Čarlzo Parsonso ir Emanuelio Loicės darbų: štai jiems kas nors gal ir galėjo pavykti. Atrodė, jog čia vyksta nuolatinė pasaulio pabaiga – griausmingai krintanti vandens srovė, purslai nelyginant garas, išgąsdinti paukščiai, vietoj saulės šviesos – šešėliai. Uolų sienos, gubiančios šį siautėjantį tvaną, šiurkščios, suskeldėjęsios ir senos kaip Ripas van Vinklis*. Šerlokas Holmsas ne kartą išsidavė

* 1819 m. paskelbto Washingtono Irvingo apsakymo herojus, olandų kilmės Amerikos valstietis, netyčia nuklydęs į kalnus į ten, išgėręs magiško gėrimo, pramiegojęs dvidešimt metų. (*Čia ir toliau pastabos vertėjos.*)

mėgštą melodramą, bet šį kartą tuo jau niekas nesuabejotų. Neprilygstama scena, skirta didžiajam finaliniam veiksmui, kuris, kaip ir pats krioklys, garsės dar ilgus šimtmečius.

Toliau prasideda visokie neaiškumai.

Holmsas ir Votsonas kiek pastovi drauge ir jau ketina eiti toliau, tik staiga juos nustebina netikėtai pasirodęs putlaus sudėjimo, šviesiaplaukis kokių keturiolikos metų vaikinukas. Galima juos suprasti. Vaikinas apsitaisęs šveicarų tautiniais drabužiais: aptemptomis kelnėmis, sukištomis į beveik kelius siekiančias kojines, baltais marškiniais ir palaida raudona liemene. Man jis atrodo truputį keistai. Čia Šveicarija, ne vodevilis *Palace* teatre. Manau, vaikinas persistengė. Šiaip ar taip, jis tvirtina atėjęs iš *Englischer Hof*. Susirgusi viena viešnia, bet kažkodėl nesutinkanti, kad ją apžiūrėtų gydytojas šveicaras. Taip jis sako. Ką jūs darytumėte Votsono vietoje? Atsisakytumėte patikėti šia nelabai įtikima istorija ir niekur neitumėte ar paliktumėte savo draugą pačiu netinkamiausiu metu, iš tiesų pragariškomis aplinkybėmis? Beje, daugiau apie jaunąjį šveicarą niekur nerasi nė žodžio, nors mes su jumis gana greitai jį sutiksime. Votsonas užsimena, kad jis galėjo būti pasamdytas Moriarčio, bet daugiau jo nebemini. O pats palieka draugą ir nuskuba gydyti išgalvotos ligonės: kilniaširdis, tačiau nesumanus kaip visada.

Kito Holmso pasirodymo mums dabar teks laukti trejus metus – svarbu prisiminti, kad visais įmanomais požiūriais, ypač kiek tai susiję su šiuo pasakojimu, jis laikomas mirusiu. Tik gerokai vėliau jis papasakos, kaip viskas buvo (Votsonas apie tai rašo apsakyme „Atsitikimas tuščiam name“); nors aš savo darbe esu skaitęs daug parodymų, kuriuose vargiai bū-

čiau radęs tiek neįtikėtinų tvirtinimų. Bet tai jo paties pasakojimas, tad mums turbūt teks juo patikėti.

Nuėjus Votsonui, pasakoja Holmsas, pasirodė profesorius Džeimsas Moriartis: jis atėjo siauru takeliu, iki pusės gaubiančiu krioklį. Šis takelis staiga nutrūksta, tad Holmsui nebuvo nė mažiausios galimybės pabėgti – nors, suprantama, tokia mintis jam nė nebūtų atėjusi į galvą. Pripažinkime, šis žmogus visada žvelgia pavojui tiesiai į akis: ar tai būtų mirtinai nuodinga pelkių angis, ar siaubingi, beprotybę galintys sukelti nuodai, ar viržynais lakstantis palaidas pragaro skalikas. Holmsą, atvirai pasakius, kartais sunkoka suprasti, bet jis niekada iš niekur nėra pabėgęs.

Vyrai persimeta keliais žodžiais. Holmsas paprašo jam leisti palikti raštelį senam bičiuliui, profesorius Moriartis sutinka. Tai galima patikrinti: įrodymas – trys popieriaus lakštai, vienas iš brangiausių eksponatų Londono Britų bibliotekos skaitykloje, kurioje pats juos mačiau. Tačiau baigę mandagumo įžangą, jiedu puola vienas prie kito ir ima grumtis; grumtynės primena ne tiek kovą, kiek bendrą savižudybę, nes kiekvienas iš jų pasiryžęs nusitempti priešininką į riaumojančius vandens sūkurius. Taip ir galėjo nutikti. Bet Holmsas buvo numatęs vieną gudrybę. Jis moka *bartitsu* ir tuo pasinaudoja. Anksčiau niekada nebuvo šio žodžio girdėjęs, bet atrodo, jog tai kovos menas, sukurtas britų inžinieriaus, kuris sujungė bokso ir dziudo.

Moriartis užkluptas iš netyčių. Jis nustumiamas prie pat briaunos ir šiurpiai klykdamas krinta į bedugnę. Holmsas mato, kaip prieš panirdamas į vandenį jis brūkšteli į uolą. Pats Holmsas saugus... Dovanokite, bet ar jums neatrodo, kad

šis susitikimas kažkoks ne visai tikras? Turite savęs paklausti, kodėl Moriartis leidžiasi į tokį nuotyki. Taip, žinoma, tai senamadiškas didvyriškumas (nors dar nesu matęs nusikaltėlio, kuris jį demonstruotų), bet kokia jam nauda veltis į tokį didelį pavojų? Paklausiu tiesiai: kodėl jis tiesiog neišsitraukė revolverio ir nenušovė savo priešo, priėjęs prie pat jo?

Jau tai atrodo keista, tačiau tolesnis Holms'o elgesys dar mažiau suprantamas. Daug negalvodamas jis staiga nutaria pasinaudoti įvykiais ir inscenizuoti savo paties žūtį. Jis užkopia uolomis aukštyn, pasislepia už takelio ir laukia, kol sugrįš Votsonas. Žinoma, taip daro tam, kad nepalikėtų antrų pėdsakų, rodančių, jog jis išsigelbėjo. Kam jam to reikia? Profesorius Moriartis nebegyvas, o britų policija jam pranešė, kad visa jo gauja suimta – kodėl Holmsas tebemano, kad jam gresia pavojus? Ką jis tikisi pasiekti? Holmsu dėtas būčiau kuo skubiausiai grįžęs į *Englischer Hof* iškilmingai valgyti skanaus Vienos šnicelio, užgerdamas taure *Neuchâtel*.

Tuo metu Votsonas suvokia buvęs apmulktas ir atskuba atgal prie krioklio, pamato ten pamestą Alpių lazdą, tik vienus pėdsakus ir viską supranta. Jis pasikviečia pagalbos ir ištiria nusikaltimo vietą su keletu viešbučio darbuotojų ir vietos policijos pareigūnu, pavarde Gesneris. Holmsas juos mato, tačiau nesirodo, nors negali nesuvokti, kokią sielvartą sukels savo ištikimajam bendražygiui. Jie randa laišką. Perskaito, supranta, kad jau nieko nepakeisi, ir išeina. Holmsas pradeda lipti žemyn, ir čia pasakojimas staiga netikėtai ir visiškai nepaaiškinamai pakrypsta. Pasirodo, profesorius Moriartis prie Reichenbacho krioklio atvyko ne vienas. Tuo metu, kai Holmsas leidžiasi nuo uolų, – toli gražu nelengvas darbas, – pasirodo dar vienas vy-

riškis ir mėgina jį numušti nuo atbrailos, mėtydamas akmenis. Tai pulkininkas Sebastianas Moranas.

Ką, po perkūnais, jis čia veikia? Ar jis matė, kaip Holmsas grūmėsi su Moriarčiu, ir jei taip, tai kodėl nemėgino pastarajam padėti? Kur jo šautuvas? Nejaugi taikliausias pasaulio šaulys bus jį netyčia pamiršęs traukinyje? Nei Holmsas, nei Votsonas – tiesą sakant, niekas taip ir nepateikė logiškų atsakymų į klausimus, kurie man, sėdint ir tarškinant mašinėlės klavišus, atrodo visiškai neišvengiami. Pradėjęs klausinėti, aš jau nebegaliu liautis. Jaučiuosi tarsi karioje, nešamoje pasibaidžiusių arklių Penktuoju aveniu, ir negaliu jų sustabdyti prie šviesoforo.

Apytikriai tiek žinau apie Reichenbacho krioklį. Istorija, kurią toliau papasakosiu, prasidėjo po penkių dienų, trims vyrams susitikus Meiringeno Šv. Mykolo bažnyčios kriptoje. Vienas iš jų – detektyvas inspektorius iš Skotland Jardo, garsiosios britų policijos būstinės. Jis vardu Atelnis Džonsas. Antras – aš.

Trečias – aukštas ir liesas, iškilia kakta ir giliai įkritisiomis akimis, kurios tikriausiai žvelgtų į pasaulį su šalta neapykanta ir klasta, jei tik būtų gyvos. Bet jos tuščios ir stiklinės. Vyriškio, vilkinčio išėginiu kostiumu su stačia apykakle ir ilgu surdutu, lavoną išgriebė iš Reichenbacho upokšnio, toliau nuo krioklio. Kairė jo koja lūžusi, matyti sunkių peties ir galvos sužalojimų, tačiau beveik nėra abejonės, kad žmogus nusken-do. Vietos policininkas užrišo raštelį jam ant riešo, gulinčio ant krūtinės. Ten parašyta: „Džeimsas Moriartis.“

Dėl jo aš iš tokios tolybės atvykau į Šveicariją. Bet atrodo, kad būsiu pavėlavęs.

ANTRAS

Inspektorius Atelnis Džonsas

– Jūs tikrai žinote, kad tai jis?

– Tiek tikrai, kiek tai įmanoma, pone Čeisai. Gerai, šalin asmeninius sumetimus ir pažvelkime į įrodymus. Jo išvaizda ir aplinkybės, kuriomis buvo surastas, tikrai atitinka visus mūsų turimus faktus. O jei tai ne Moriartis, tada turėtume savęs paklausti, kas jis toks, kaip buvo nužudytas ir kas, tiesą sakant, nutiko pačiam Moriarčiui.

– Rastas tik vienas lavonas.

– Man taip sakė. Vargšas ponas Holmsas... netekti tokio svarbaus dalyko kaip krikščioniškos laidotuvės, o juk jų nusipelno kiekvienas žmogus. Tačiau dėl vieno galime būti tikri. Jo vardas išliks. Vis šiokia tokia paguoda.

Šis pokalbis vyko drėgname, tamsiame bažnyčios rūsyje, kurio nepasiekė tos pavasario dienos šiluma ir kvapai. Inspektorius Džonsas stovėjo šalia manęs, palinkęs prie skenduolio, tvirtai gniauždamas už nugaros sudėtas rankas, tarsi bijodamas užsikrėsti. Stebėjau, kaip jo tamsiai pilkos akys slenka išilgai kūno nuo pat galvos ir pasiekia kojas, iš kurių viena be bato. Atrodo, Moriartis mėgo siuvinėtas šilkinės kojines.

Mes ką tik susitikome Meiringeno policijos nuovadoje.

Atvirai pasakius, nustebau sužinojęs, kad toks dalykas išvis yra mažyčiame Šveicarijos kaimelyje vidury kalnų, tarp ožkų ir vėdrynų. Tačiau, kaip jau minėjau, tai turistų pamėgta vieta, o neseniai nutiesus geležinkelį tikriausiai atvažiuoja nemažai keleivių. Du budėtojai tamsiai mėlynomis uniformomis stovėjo už medinės pertvaros, dalijančios visą patalpą perpus. Vienas iš jų buvo nelaimingasis seržantas Gesneris, kurį buvo iškvietę prie krioklio: iškart supratau, kad jis kur kas mieliau būtų sprendęs klausimus dėl pamestų pasų, traukinio bilietų arba aiškinęsis, kaip kur patekti... būtų daręs ką tik nori, kad tik nereikėtų imtis tokio rimto darbo kaip žmogžudystės tyrimas.

Ir jis, ir jo kolega beveik nemokėjo mano kalbos, tad norint susikalbėti man teko naudoti specialiai tam tikslui atsivežto angliško laikraščio iliustracijas ir antraštes. Sužinojau, kad iš vandens netoli Reichenbacho krioklio ištrauktas lavonas, ir prašiau galimybės jį apžiūrėti, bet tie šveicarų policininkai buvo užsispyrę, kaip dažnai pasitaiko uniformuotiems žmonėms, turintiems ribotą galią. Vienas kitą pertraukdami ir įnirtingai gestikuliuodami jie man labai aiškiai davė suprasti, kad laukia atvykstant vyresniojo pareigūno iš pačios Anglijos ir kad viską spręs jis. Aš jiems sakiau, kad atvykau iš dar toliau ir kad mano reikalas ne mažiau svarbus, bet tai negelbėjo. Atsiprašome, *mein Herr*^{*}. Jie man niekuo negali padėti.

Išsitraukiau laikrodį ir pasižiūrėjau. Vienuolikta valanda, pusė ryto iššvaistyta tuščiai; jau bijojau, kad teks prarasti ir likusią pusę, tik staiga atsidarė lauko durys ir aš, sprandu pa-

* Pone (vok.).

jutęs skersvėjį, atsigrėžęs pamačiau tarpduryje stovintį žmogų, kurio siluetas ryškėjo ryto šviesoje. Jis nieko nepasakė, bet kai įėjo vidun, pamačiau, jog yra beveik mano amžiaus, gal šiek tiek jaunesnis, tamsiais glotniais ant kaktos sušukuotais plaukais ir ramiomis pilkomis viskuo abejojančiomis akimis. Jis atrodė labai rimtas, o kai įžengė į patalpą, norom nenorom turėjai stabtelėti ir atkreipti į jį dėmesį. Vilkėjo rudą kasdienį kostiumą ir šviesų palta, kuris atsagstytas laisvai krito nuo pečių. Buvo aiškiai matyti, kad neseniai sirgo ir neteko daug svorio. Tai liudijo ir jo drabužiai, kurie atrodė truputį per dukslūs, ir išblyškęs, suvargęs veidas. Rankoje laikė palisandro lazda su keista, įmantria sidabro rankena. Priėjęs prie pertvaros sustojo, pasirėmė lazda.

– *Können Sie mir helfen?* – paklausė. Vokiškai kalbėjo labai laisvai, bet nė nemėgino mėgdžioti vokiškos tarties, tarsi būtų tik išmokęs žodžius, bet negirdėjęs jų tariant. – *Ich bin Inspector Athelney Jones von Scotland Yard.**

Labai greitai mane nužvelgė, užfiksavo, kad čia esu, ir atidėjo šią informaciją vėlesniam laikui, bet šiaip nekreipė į mane jokio dėmesio. Užtat jo vardas tuojau pat paveikė abu policininkus.

– Džonsas. Inspektorius Džonsas, – pakartojo jie, stropiai lankstydamiesi, ir šypsodamiesi paėmė jo ištiestą rekomendacinį laišką, paprašė palaukti porą minučių, kol įrašys visus jo duomenis į apskaitos knygą, ir pasitraukė į vidinį kambarį, palikę mudu vienus.

Būtų buvę neįmanoma nekreipti vienam į kitą dėmesio, ir

* Gal galite man padėti? Aš inspektorius Atelnis Džonsas iš Skotland Jardo (vok.).

jis pirmasis nutraukė tylą, išversdamas ką tik savo pasakytus žodžius.

- Mano vardas Atelnis Džonsas, – pasakė jis.
- Girdėjau, sakėte, kad esate iš Skotland Jardo?
- Taip.
- Aš Frederikas Čeisas.

Mes padavėme vienas kitam ranką. Jis paspaudė manąją silpnai, tarsi delnas būtų menkai pritvirtintas prie riešo.

– Čia labai graži vieta, – toliau kalbėjo jis. – Anksčiau nesu turėjęs malonumo keliauti po Šveicariją. Tiesą sakant, tik trečią kartą esu užsienyje. – Jis greit nužvelgė mano kelioninę skrynią, kurią teko atsigabenti, nes neturėjau kur padėti. – Jūs neseniai atvykote?

– Prieš valandą, – atsakiau. – Tikriausiai atvažiuome tuo pačiu traukiniu.

- Turite čia reikalų?..

Sudvejojau. Reikalui, dėl kurio atvykau į Meiringeną, būtinai reikėjo britų policijos pareigūno pagalbos, bet sykiu nenorėjau pasirodyti įžūlus. Amerikoje ne kartą yra pasitaikę interesų konfliktų tarp Pinkertonų agentūros darbuotojų ir oficialių vyriausybės tarnybų. Kodėl čia turėtų būti kitaip?

- Atvykau privačiu reikalu... – prakalbau.

Tai išgirdęs jis nusišypsojo, bet tuo pačiu metu jo akyse šmėkstelėjo kažkoks šešėlis, greičiausiai skausmo.

– Tada gal leisite man apie jus papasakoti, pone Čeisai, – pratarė jis. Šiek tiek pasvarstęs kalbėjo toliau: – Jūs esate Pinkertonų agentas iš Niujorko, praėjusią savaitę iškeliavote į Angliją tikėdamasis rasti profesorių Džeimsą Moriartį. Jis gavo pranešimą, kuris jums pasirodė svarbus ir kurį tikėjotės

iš jo išgauti. Žinia apie jo mirtį jus sukretė, ir jūs tuojau pat atkeliavote čia. Beje, matau, kad esate nekokios nuomonės apie šveicarų policiją...

– Minutėlę! – šūktelėjau ir iškėliau aukštyrą ranką. – Tuojau pat liaukitės! Jūs mane sekėte, inspektorium Džonsai? Kalbėjotės su mano agentūra? Man nelabai patinka, kad britų policija slapčia mane seka ir kišasi į mano reikalus!

– Jums nėra ko jaudintis, – atsakė inspektorius Džonsas su ta pačia keista šypsena. – Viskas, ką jums pasakiau, yra mano paties išvados, padarytos stebint jus čia, šioje patalpoje. Jei norite, galiu dar pridėti.

– Kodėl gi ne?

– Jūs gyvenate senamadiškame daugiabutyje, viename iš viršutinių aukštų. Nemanote, kad agentūra jus vertina taip, kaip turėtų, ypač turint galvoje faktą, kad esate vienas iš sėkmingiausiai dirbančių seklių. Jūs nevedęs. Apgailestauju, kad kelionė per vandenyną buvo labai nemaloni, ir ne tik dėl to, kad antrą, o gal trečią dieną buvo prastas oras. Jūsų nuomone, visa šita kelionė – bergždžias darbas. Jūsų labai nuoširdžiai tikiuosi, kad taip nėra.

Jis nutilo, o aš įsistebeilijau į jį, tarsi tik dabar kaip reikiant pamatęs.

– Jūs beveik viską pasakėte teisingai, – kimiai ištariau. – Bet niekaip negaliu suprasti, kaip, po šimts, jums tai pavyko. Gal galite paaiškinti?

– Viskas labai paprasta, – atsakė jis. – Pasakyčiau, net elementaru. – Paskutinį žodį ištara labai atsargiai, tarsi jis turėtų kokią slaptą prasmę.

– Jums lengva kalbėti. – Aš dirstelėjau į duris, kurios šiuo

metu skyrė mus nuo dviejų šveicarų policininkų. Atrado, seržantas Gesneris kalbėjo telefonu – girdėjau jo balsą. Tuščia pertvara plytėjo kaip mus nuo jų skiriantis barjeras. – Prašau jūsų, inspektoriau Džonsai. Gal pasakysite, kaip jums pavyko prieiti prie tokių išvadų?

– Gerai, nors turiu jus įspėti, kad paaiškinus viskas jums pasirodys be galo paprasta. – Jis pasimuistė ir vėl atsirėmė į lazda, stengdamasis patogiau atsistoti. – Kad jūs amerikietis, aišku iš jūsų kalbos manieros ir drabužių. Ypač liemenės – ji dryžuota ir su keturiomis kišenėmis, tokią labai sunkiai rastum Londone. Atkreipiau dėmesį į jūsų vartojamus žodžius. Ką tik pasakėte „po šimts“, o mes būtume sakę „po velnių“. Nelabai daug išmanau apie tarmes, bet sakyčiau, kad jūs kilęs iš Rytų pakrantės.

– Mano gimtinė – Bostonas, – atsakiau. – Dabar gyvenu ir dirbu Niujorke. Prašom tęsti!

– Kai įėjau, jūs žiūrėjote į laikrodį, ir nors buvote jį pridengęs pirštais, labai aiškiai pamačiau ant korpuso išgraviruotą simbolį – akį, o po ja įrašą „Mes niekada nemiegame“. Žinoma, tai Pinkertonų seklių agentūros šūkis, o centrinė jos būstinė, kiek pamenu, yra Niujorke. Kad iškeliavote iš šio miesto, aiškiai liudija Niujorko uosto inspekcijos antspaudas ant jūsų bagažo. – Jis dar kartą pažvelgė į mano kelioninę skrynią, kurią buvau pastatęs po kažkokio susiraukusio žmogėno, tikriausiai vietinio nenaudėlio, nuotrauka. – O dėl jūsų nepasitikėjimo šveicarų policija – kam jums žiūrėti į savo laikrodį, kai čia pat ant sienos kabo kuo puikiausias, tiksliai einantis laikrodis? Matau, kad iš jų nesulaukėte pagalbos.

*Ar kas nors iš tiesų tiki tu,
kas įvyko prie Reichenbacho krioklio?
Apie tai daug prirašyta, bet man atrodo, kad visiems
pasakojimams kažko trūksta – pavyzdžiui, tiesos.*

ANTHONY HOROWITZ (Antonis Horovicas; g. 1955 m.) – vienas žymiausių šiuolaikinių britų rašytojų, daugiau nei 40-ies knygų vaikams ir suaugusiems autorius, scenaristas, kurio specializacija – detektyvai. Jis kūrė „Midsomerio žmogžudysčių“ ir „Puar“ kai kurias serijas bei serialą „Foilo karas“. Būtent jam Arthuro Conano Doyle'io teisių paveldėtojai užsakė atkurti Šerloko Holmsio pasaulį. Neįtikėtina, tačiau knygoje „Šilko rūmai“ („Tyto alba“, 2015 m.) A. Horowitzui tai pavyko.

Antroji knyga „Moriartis“ – detektyvas, skirtas pikčiausiam garsiojo seklio priešui, per grumtynes su Šerlocku Holmsu nugarmėjusiam į Reichenbacho krioklį. Iš vandens ištrauktas Moriartio kūnas nekėlė abejonių – tai tikrai jis. Blogiui atėjo galas ir visi lengviau atsikvėpė? Ne. Po Moriartio mirties likusią pavojingą tuštumą tuoj pat užpildė naujas piktasis genijus: paslaptingas vyras, pavarde Devero, ruošiasi užimti Moriartio vietą ir panardinti Londoną į žmogžudysčių ir chaoso sūkurį. Kaip tik dėl to į Europą atvyksta Pinkertonų agentūros detektyvas Frederikas Čeisas ir drauge su inspektoriumi Atelniumi Džonsu, perėmusiu Holmsio tyrimo metodus, bando demaskuoti naująjį blogio genijų. Medžioklė nuveda tyrėjus į tamsiausius ir pavojingiausius Londono užkaborius – nuo dokų iki katakombų – pas piktadarį, kurio visi bijo, bet niekas nėra matęs...

Šerloko Holmsio pasaulis, pasitraukus garsiajam sekliui, nedingo. Žaidimas su mirtimi tęsiasi!

ISBN 978-609-466-144-0

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt